

Горелік Дар'я Сергіївна

курсант 4-го курсу факультету
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Корогод Світлана Володимирівна

викладач кафедри кримінального
права та кримінології

ПРОФІЛАКТИКА НАРКОТИЗМУ В ГЛОБАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ INTERNET

Сьогодні наркоманія вразила всі країни світу. Всесвітня доповідь ООН про наркотики 2018 року констатує, що близько 275 млн. чоловік вживали наркотики хоча б один раз. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (далі – ВООЗ), останнім часом через вживання наркотиків щорічно вмирає приблизно 450 тис. чоловік (майже вдвічі перевищує число жертв атомних бомбардувань міст Хіросіми і Нагасакі в 1945 році). Експерти ВООЗ заявляють, що серед молодих людей, які вживають наркотики, найчастіше діють наступні мотиви:

- задоволення цікавості (75% від усіх споживачів наркотичних речовин вперше спробували їх з цієї причини);
- наслідування (майже 1/3 підлітків, вперше спробували наркотик або притуплювала засіб, зробили цей, наслідуючи своїх авторитетів);
- віяння певної «моди»;
- крах ідеалів і духовно-моральних орієнтирів[1,2].

В XXI столітті за допомогою Інтернету робляться спроби формування так званої пронаркотичної свідомості. Основну роль в цьому відіграють сумнівні інтернет-ресурси, соціальні мережі, месенджери, які позиціонують безпеку наркотиків каннабісної групи (канабіс – однорічна рослина сімейства коноплевих, служить сировиною для виготовлення марихуани, гашишу) і закликають до легалізації марихуани. Інформаційний простір є свого роду маркетинговим середовищем, що дозволяє забезпечити виготовлення, переробку, збут і придбання наркотиків.

Інформаційні потоки, орієнтовані на поширення інформації про наркотичні речовини, націлені на всі сучасні види ЗМК (засоби масової комунікації). ЗМК є основою для забезпечення діяльності безлічі соціальних інститутів,

орієнтованих на реалізацію певних функцій суспільного розвитку. На використання ЗМК в своїх цілях орієнтовані політичні структури, освіта, культура, підприємства економічного сектору та ін. Для кожного з соціальних інститутів представляються ефективними власні комунікативні засоби або їх сукупність, в тому числі і для інститутів, які проводять профілактичні заходи і орієнтованих на боротьбу з наркоманією.

У зв'язку з тим, що мережа Internet виступає як комунікативне поле, вона активно використовується як інтерактивний анонімний інформаційний канал. На більшості найбільш популярних пронаркотичних сайтів є «чат-кімнати»[4].

Як мінімум, дві функції масової комунікації слід брати до уваги при її вивченні і використанні в цілях профілактики наркоманії:

1) комунікація пов'язана з передачею знань, цінностей, норм суспільства, включаючи завдання інформування, виховання, зняття напруги, впливу на поведінку;

2) комунікація – засіб нав'язування своєї волі іншому суб'єкту, зміна мотивів його поведінки.

Отже, в сучасному інформаційному потоці сайт є обов'язковим інструментом у формуванні зв'язків, тому що користувач орієнтований саме на електронні ресурси внаслідок їх доступності та необмеженості. Як інформаційне середовище Інтернет спрощує процес листування і спілкування, отримання інформації. При цьому все більшої популярності набирають соціальні мережі. Вони особливо актуальні для користувачів молодого віку.

Сучасні фахівці з боротьби з наркоманією в своїй роботі також багато в чому орієнтовані на інформацію соціальних мереж і комунікативні практики, які в них розвиваються. У роботі фахівців з боротьби з наркоманією Інтернет так само спрощує процес отримання інформації, робить непотрібними ряд етапів її пошуку. Факт існування Інтернету та інформації, яка розміщується в мережевому просторі, дозволяє уникнути стандартних процедур отримання інформації та усунути пов'язані з ними перешкоди у вигляді відстані, обмеженості матеріалу (наприклад, обмеженого тиражу книги) і навіть усунути мовний бар'єр.

Інтернет на сучасному етапі стає і основоположною платформою для активного комунікаційного взаємодії для цілого ряду соціальних інститутів і структур, є одним з найпопулярніших і актуальних для подальшого використання коштів масових комунікацій. Інтернет є фактично єдиним комунікативним засобом, здатним задіяти одночасно візуальні і аудіальні канали, усунути комунікативні перешкоди практично для користувача з будь-якими можливостями [4].

При цьому з метою боротьби з наркоманією серед молоді Інтернет може

бути використаний як з конструктивної, так і деструктивною метою. Сучасні фахівці відзначають, що дуже багато деструктивної інформації сучасні молоді люди отримують з мережевого простору. Обмежити цей процес неможливо. Навіть обмеження з боку провайдера не дають результатів у зв'язку з тим, що обійти заборони за допомогою спеціальних програм досить просто, а нові сайти негативної спрямованості створюються постійно.

У сучасній практиці боротьби з наркоманією на державному рівні існують програми безпечної інформаційного середовища. Однак поки вони не дають результату. При цьому даний напрямок продовжує розвиватися і вдосконалюватися, здійснюється пошук найбільш оптимальних варіантів використання ресурсів інтернету в рамках боротьби з молодіжною наркоманією.

Фахівцями, які аналізують використання мережевого простору в якості інформаційної бази і оцінюють його ефективність, пропонують групи, які висвітлюють проблеми наркоманії, включаються сайти, які орієнтовані не тільки на профілактику, а й на поширення наркотичних речовин, прилучення молоді до наркоманії. Всі сайти наркотичної спрямованості в Інтернеті можна поділити на три групи [5].

До першої групи входять ті, які прямо рекламують наркотики. Таких сайтів трохи, і з ними досить активно борються правоохоронні органи. Сайт подібного роду закрити досить просто, проте при цьому однією з проблем є те, що співробітники правоохоронних органів тільки фіксують факт реклами наркотиків, а встановлення того, чи є продукція пропагандою наркотиків, стає прерогативою експертів-філологів, психологів, мистецтвознавців.

Другу групу складають сайти, які не рекламують наркотики прямо, проте містять інформацію про способи приготування, непрямую рекламу, різні поради наркоманам і дрібним наркодилерам.

Третю групу складають сайти, які прямо не рекламують наркотики, проте містять відсилання до різних форумів, на яких різні особи обмінюються інформацією про них.

Знайти такий сайт для людини, яка хоч трохи розбирається в Інтернеті, – справа однієї хвилини. Після цього досить задати питання в форумі: «Де купити наркотики?», – і протягом максимум п'яти хвилин можна отримати відповідь з посиланням на відповідний сайт.

Основною проблемою, як уже говорилося, є неможливість повного контролю мережевого простору. Поки блокуються одні сайти з шкідливим контентом, розповсюджувачами створюються інші. У зв'язку з цим бажано отримати інформацію її знаходять. Другою проблемою є анонімність Інтернету і відсутність в ньому кордонів. Сайти можуть бути фізично розташовані за

межами країни. У деяких країнах реклама наркотиків через Інтернет не переслідується по закону.

Оцінюючи зусилля в напрямку профілактики наркоманії, можна виділити наступні тенденції. По-перше, активно використовується антинаркотична зовнішня (вулична) реклама: рекламні щити або плазмові екрани на вулицях. Практично в кожному місті можна зустріти подібну наочну агітацію. По-друге, на телебаченні ведуться різні антинаркотичні програми з обговоренням даної теми, існує антинаркотичні програми на радіо, розміщуються статті в друкованих ЗМІ. По-третє, в Інтернеті проводиться досить активна кампанія з протидії наркоагресії. Створення сайтів, орієнтованих на пропаганду здорового способу життя та боротьбу з наркоманією, представляється одним з домінуючих орієнтирів. Фахівці умовно поділяють їх на три групи. До першої групи входять сайти, які створені офіційними державними організаціями, які протидіють незаконному розповсюдженню наркотиків.

До другої групи належать сайти, створені громадськими організаціями, які протидіють наркоагресії або забезпечують реабілітацію наркоманів. Ця група сайтів найчисленніша. Їх відрізняє різноманітність і професіоналізм. Необхідно відзначити, що значна частина сайтів створена і підтримується релігійними організаціями, які активно протидіють поширенню наркотиків.

Третю групу складають сайти обміну думками колишніх або нинішніх наркоманів. Тут ви швидко сайту в форумах йде активний обмін «досвідом». Подібне спілкування відіграє важливу роль в антинаркотичній пропаганді.

Однак частина сайтів, які займаються антинаркотичної пропагандою, містить на своїх сторінках повідомлення наркотичного характеру, що видається неприпустимим. Необхідно відзначити, що відповідальність за це повинні нести власники цих ресурсів, які недостатньо відстежують події на сайтах. При цьому необхідно зазначити, що ефективність роботи даних сайтів обумовлена їх популярністю не тільки у фахівців, які здійснюють роботу по боротьбі з наркотичними залежностями у молоді. У зв'язку з тим, що Інтернет є основою взаємодії молодіжних груп, необхідне створення сайтів, націлених на дані вікові групи.

Таким чином, для ефективної онлайн-профілактики наркоманії в сучасному суспільстві, необхідно створення принципово іншого Інтернет-порталу, який охоплює всі сфери життєдіяльності молоді, що сприяє процесу соціалізації і задовольняє різні запити підлітків: в області психології, фізіології, мотивації, саморегуляції, музики, подорожей, тобто в тих сферах, які цікаві молоді, проте пошук інформації в «школі» або «дому» часто не можливий. На нашу думку, профілактика наркоманії на сайті повинна проводитися опосередковано, тобто не повинна бути основною темою сайту, його акцентом,

оскільки «класична» схема, яка використовується на інших ресурсах, частіше за все не викликає інтересу у молоді, а іноді призводить і до зворотного результату.

Бібліографічні посилання

1. Лапшина А.В. Internet-реальность в контексте социологического знания (программа спецкурса) / Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. Харків, 1999. С. 388-392.
  2. Гіденс Е. Соціологія / Пер. з англ. Київ: Основи, 1999. 726 с.
  3. Ступник Я.В, Когут М.Г. Протидія наркозлочинності в мережі Інтернет: виклики сьогодення / Науковий вісник Ужгородського національного університету. Ужгород, 2014. С.226-230
  4. Телійчук В.Г. Оперативно-розшукова протидія наркозлочинності в мережі Інтернет як стратегія протидії наркозлочинності в Україні / Науковий вісник ДДУВС. Дніпро, 2018. С. 115-122
  5. Морозов Е. Интернет как иллюзия. Обратная сторона Сети / Пер. с англ. И.Кригера. М.: АСТ: CORPUS, 2014: URL: http://static.ozone.ru/multimedia/book_file/1012190535.pdf.
-

Карман Василь Васильович
здобувач Науково-дослідного
інституту публічного права
(м. Київ)

СТАН СП'ЯНІННЯ ЯК ОЗНАКА СУБ'ЄКТА ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО Ч. 1 СТ. 338 КК УКРАЇНИ

З диспозиції ч. 1 ст. 338 КК України випливає, що суб'єктом наруги над державними символами України може бути будь-яка фізична осудна особа, яка вчинила злочин та якій до вчинення цього суспільно небезпечного діяння виповнилося шістнадцять років, а отже, склад цього злочину не відноситься до тих, що мають спеціального суб'єкта.

На підставі Звітів Державної судової адміністрації України (далі – ДСА) про склад засуджених за період з 2009 по 2018 р.р. проаналізуємо особу злочинця, який вчиняє суспільно небезпечне діяння у вигляді наруги над державними символами України.

Відповідно до Звіту ДСА про склад засуджених, у 2009 р. [1] за ч. 1 ст. 338 КК України було засуджено чотири особи. Кожен із засуджених – громадянин України чоловічої статі. Вік двох з них – від 18 до 25 років,